

Kadın Cinsiyet Stereotipleri Bağlamında Kültürel ve Yapısal Temsiller: Google Doodle'lar ve Birleşmiş Milletler Kadın Birimi (UN Women) Verileri Üzerinden Karşılaştırmalı Bir Analiz

Neslihan ÖZMELEK TAŞ (*)

Öz

Bu çalışma, kadın cinsiyet stereotiplerinin toplumsal yansımalarını kültürel ve yapısal boyutlarıyla ele almaktadır. Araştırma kapsamında, 2005–2025 yılları arasında Kadınlar Günü'ne özel hazırlanan Google Doodle'ları incelenmiştir. Göstergibilimsel çözümleme sonucunda, kadınların ilk yıllarda kırılğanlık ve zarafet imgeleriyle temsil edildiği; zamanla mesleki çeşitlilik, dayanışma ve STEM alanlarındaki varlıklarının görünür kılındığı belirlenmiştir. Elde edilen bulgular, Birleşmiş Milletler (BM) Kadın Birimi'nin (UN Women) on beş yıllık çalışmasına dayanan *Fifteen Years, Fifteen Facts* raporundaki yapısal verilerle karşılaştırılmış; ücret eşitsizliği, bakım yükü, siyasal temsilde yetersizlik, şiddet ve dijital uçurum gibi çok boyutlu engeller ortaya konmuştur. Analiz, kültürel görünürlüğün toplumsal farkındalığı artırmada önemli bir araç olduğunu; ancak kalıcı toplumsal cinsiyet eşitliğinin ekonomik, hukuki ve politik reformlarla desteklenmesi gerektiğini göstermektedir. Çalışma, sembolik temsiller ile yapısal eşitsizlikler arasındaki ilişkiyi görünür kılarak literatüre; kültürel ve yapısal düzlemleri bütünleştiren özgün bir katkı sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Stereotip, Kadın, Toplumsal Cinsiyet, Doodle, Rol.

Özgün Araştırma Makalesi

Geliş Tarihi: 07.09.2025

Kabul Tarihi: 02.02.2026

(*) Dr. Öğr. Üyesi, Pamukkale Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Halkla İlişkiler ve Tanıtım Bölümü.

E-mail: nozmelek@pau.edu.tr

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-6348-2495>

Neslihan Özmelek Taş, "Kadın Cinsiyet Stereotipleri Bağlamında Kültürel ve Yapısal Temsiller: Google Doodle'lar ve Birleşmiş Milletler Kadın Birimi (UN Women) Verileri Üzerinden Karşılaştırmalı Bir Analiz," *Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, no. 22 (Mayıs 2026): 19-46
DOI: <https://doi.org/10.32739/uskudarsbd.12.22.167>

Bu eser [Creative Commons Atıf-GayriTicari-Türetilemez 4.0 Uluslararası Lisansı](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/) ile lisanslanmıştır.

Cultural and Structural Representations in the Context of Gender Stereotypes: A Comparative Analysis of Google Doodles and UN Women Data

Neslihan ÖZMELEK TAŞ (*)

Abstract

This study examines the social implications of female gender stereotypes from a cultural and structural perspective. Within the scope of the research, Google Doodles prepared specifically for Women's Day between 2005 and 2025 were examined. The semiotic analysis reveals that women were initially represented through images of fragility and grace, and that over time, their presence in professional diversity, solidarity, and STEM fields became more visible. The findings were compared with structural data from the Fifteen Years, Fifteen Facts report, based on a fifteen-year study by United Nations Women (UN Women), revealing multidimensional obstacles such as wage inequality, care burden, lack of political representation, violence, and the digital divide. The analysis demonstrates that cultural visibility is an important tool for raising social awareness, but that lasting gender equality must be supported by economic, legal, and political reforms. The study makes a unique contribution to literature by integrating cultural and structural dimensions by highlighting the relationship between symbolic representations and structural inequalities.

Keywords: Stereotype, Woman, Gender, Doodle, Role.

Original Research Article

Submission Date: 07.09.2025

Acceptance Date: 02.02.2026

(*) PhD, Pamukkale University, Faculty of Communication, Department of Public Relations and Publicity.

E-mail: nozmelek@pau.edu.tr

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-6348-2495>

Neslihan Özmelek Taş, "Cultural and Structural Representations in the Context of Gender Stereotypes: A Comparative Analysis of Google Doodles and UN Women Data," *Üsküdar University Journal of Social Sciences*, no. 22 (May 2026): 19-46

DOI: <https://doi.org/10.32739/uskudarsbd.12.22.166>

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/).

Giriş

Kadınlara atfedilen cinsiyet stereotipleri, toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin hem kültürel hem de yapısal boyutlarda sürdürülmesinde belirleyici bir etkiye sahiptir. Bu kalıplaşmış temsiller, kadınların toplumsal yaşamda, çalışma hayatında, medyada ve dijital platformlarda nasıl konumlandırıldığını doğrudan etkilemektedir. Aynı zamanda söz konusu stereotipler, kadınların güçlenmesini ve toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik ilerlemeyi sınırlandıran önemli engeller arasında yer almaktadır. Özellikle son yıllarda dijital kültürün yaygınlaşması ve küreselleşmenin hız kazanmasıyla birlikte, kadın temsilleri daha çok katmanlı ve karmaşık bir yapı kazanmıştır. Bu dönüşümü anlamaya yönelik çalışmalar, Google Doodle'lar gibi küresel dijital mecralar ile Birleşmiş Milletler Kadın Birimi (UN Women) gibi uluslararası kuruluşların sunduğu veriler üzerinden hem kültürel anlam üretim süreçlerini hem de yapısal eşitsizliklerin izlerini birlikte analiz edebilmek açısından önemli bir araştırma zemini sunmaktadır.

Söz konusu kültürel ve yapısal temsiller, yalnızca soyut söylemler düzeyinde kalmamakta; kadınların gündelik yaşam pratiklerine, özellikle çalışma hayatındaki konumlarına doğrudan etki etmektedir. Dolayısıyla toplumsal cinsiyet stereotiplerinin bireysel ve kurumsal düzeyde nasıl işlediğini anlamak, bu temsillerin kadınların mesleki fırsatları ve kariyer ilerlemeleri üzerindeki etkilerini daha somut biçimde değerlendirmeyi mümkün kılmaktadır.

Nitekim mevcut cinsiyet stereotipleri, kadınların toplumsal algılarını ve beklentilerini önemli ölçüde şekillendirmekte ve çalıştığı ortam da dahil olmak üzere çeşitli alanlardaki fırsatlarını ve ilerlemelerini etkilemektedir.¹ Araştırmalar, cinsiyet stereotiplerinin kadınların kariyer ilerlemesini, özellikle de yönetim rollerinde engellediğini göstermektedir. Elacqua vd.² ve Dünya Ekonomik Forumu'nun Küresel Cinsiyet Uçurum Raporu, kadınların üst düzey yönetimde asgari düzeyde temsil edildiğine değinerek, bu stereotiplerin kariyer yollarını engellediğini vurgulamaktadır.³ Kadınların karşılaştıkları bu sistemsel engeller, hem "kadınların nasıl algılandığı" (tanımlayıcı) hem de "nasıl davranması gerektiği" (kuralcı) konusundaki önyargıları besleyerek eşitsizliğin döngüsel olarak devam etmesine neden olmaktadır.⁴

Söz konusu eşitsizlik döngüsünün kırılmamasında veya yeniden üretilmesinde medya ve görsel anlatıların etkisi önem arz etmektedir. Toplumsal cinsiyet stereotipleri yalnızca kişilerarası ilişkilerde değil, popüler ve dijital temsiller yoluyla da sürekli yeniden üretilmektedir. Bu çerçevede, dijital reklam içeriklerinde toplumsal cinsiyet rollerinin halen geleneksel kalıplar çerçevesinde sunulduğu ve bu temsillerin kullanıcı algılarını şekillendirdiği görülmektedir.⁵ Bu temsiller, kadınlara ilişkin yerleşik toplumsal kabullerin yaygınlaşmasına

¹ United Nations, "United Nations Sustainable Development Goals," 2025, <https://unstats.un.org/sdgs/report/2025/>.

² Thomas C Elacqua et al., "Managers' Beliefs about the Glass Ceiling: Interpersonal and Organizational Factors," *Psychology of Women Quarterly* 33, no. 3 (2009): 285–94.

³ Dünya Ekonomik Forumu, *Global Gender Gap Report 2023* (Switzerland: World Economic Forum All, 2023), https://www3.weforum.org/docs/WEF_GGGR_2023.pdf:35-36

⁴ Alice H. Eagly and Steven J. Karau, "Role Congruity Theory of Prejudice toward Female Leaders," *Psychological Review* 109, no. 3 (2002): 573–598, <https://doi.org/10.1037/0033-295X.109.3.573>.

⁵ Ambreen Noor and Rida Nowsherwan, "Representation of Gender Stereotypes in Advertisements: A Content Analysis of Facebook and Instagram Advertisements," *Global Multimedia Review* VI, no. I (2023): 1. 6.

katkı sağlamaktadır. Medya, yalnızca temsilleri yansıtan bir araç değil, aynı zamanda toplumsal değerleri ve cinsiyet rollerini öğreten bir pedagojik alan olarak değerlendirilmektedir. Kellner ve Share, medya kültürünü bireylerin toplumsal normları, güç ilişkilerini ve cinsiyet rollerini çoğu zaman farkında olmadan öğrendikleri bir “gizli pedagoji” alanı olarak tanımlamaktadır.⁶ Bu yönden bakıldığında görsel medya, eşitsizlikleri normalleştirme gücüne sahip olduğu kadar doğru biçimde kullanıldığında eşitsizliklerin sorgulanmasını sağlayan eleştirel bir araca da dönüşebilmektedir. Bu noktada dijital görsel temsillerin stereotipleri nasıl yapılandırdığını incelemek kuramsal bir perspektif sağlamak açısından önem arz etmektedir.

Bu yaklaşım, dijital medyanın yalnızca temsilleri dolaşıma sokan bir araç olmadığı, aynı zamanda toplumsal mücadelelerin yürütüldüğü bir alan olduğuna yönelik yapılan güncel çalışmalarla örtüşmektedir. Yardibi ve Adalı’nın, dijital aktivizm ve toplumsal cinsiyet literatürünü inceledikleri kapsamlı bibliyometrik analizlerinde dijital platformların feminist söylemlerin görünürlük kazanmasında ve toplumsal cinsiyet eşitsizliklerinin kamusal alanda tartışılmasında merkezi bir rol üstlendiğini ortaya konulmaktadır.⁷ İlgili araştırmacılar özellikle son on yılda dijital medya temelli feminist çalışmaların hızla arttığını ve görsel-dijital kültürün toplumsal cinsiyet eşitsizliklerinin hem yeniden üretildiği hem de eleştirel biçimde sorgulandığı bir mücadele alanına dönüştüğünü vurgulamaktadır. Bu bulgular, dijital görsel temsillerin yalnızca pasif yansımalar değil ideolojik ve politik anlam üretim süreçlerinin aktif bileşenleri olarak değerlendirilmesi gerektiğini göstermektedir.

Dijital medya, kadınların toplumsal yaşamın farklı alanlarında daha görünür hale gelmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Bu durum kadınların güçsüz ya da bağımlı bireyler olarak algılanmasına dayalı kalıpların giderek zayıflamasına katkı sağlamaktadır. Toplumsal cinsiyet kalıplarının, cinsiyetlerin toplumsal rollere dağılımını rasyonalize etmek için ortaya çıktığı ileri sürülmektedir.⁸ Küresel bir vitrin niteliği taşıyan Google Doodle’lar, bu toplumsal algı değişiminin izlenebileceği en etkili popüler kültür araçlarından biridir. Kadınların yıllar içinde değişen temsili, toplumsal cinsiyet eşitliği alanındaki dönüşümleri görünür kılmaktadır. Bu çalışmada ise, “Uluslararası Kadınlar Günü” temalı Google Doodle’lar analiz edilerek kadın temsillerinin dijital hafızadaki evrimi incelenmektedir.

Ancak yalnızca görsel temsillere odaklanan iyimser bir yaklaşım, kadınların toplumsal yaşamda karşı karşıya kaldığı yapısal eşitsizlikleri gözden kaçırma riskini beraberinde getirmektedir. Kültürel temsillerde gözlemlenen olumlu dönüşüm, kadınların sahada deneyimlediği ücret eşitsizliği, şiddet ve benzeri yapısal sorunlardan bağımsız biçimde değerlendirilememelidir. Bu çalışma, Google Doodle’larında sunulan “idealize edilmiş” kadın temsillerini, UN Women tarafından raporlanan on beş somut göstergeyle birlikte ele alarak görsel söylem ile yapısal gerçeklik arasındaki ilişkiyi çapraz bir okuma üzerinden tartışmaktadır.

⁶ Douglas Kellner and Jeff Share, *The Critical Media Literacy Guide: Engaging Media and Transforming Education*, Brill Sense (Netherlands: Brill, 2019), 5.

⁷ Fatma Yardibi and Gülten Adalı, “Dijital Aktivizm ve Toplumsal Cinsiyet Odağındaki Araştırmaların Bibliyometrik Analizi: Mevcut Eğilimler ve Gelecek Yönelimler,” *Akdeniz Kadın Çalışmaları ve Toplumsal Cinsiyet Dergisi* 8, no. 1 (2025): 124–47.

⁸ Curt Hoffman and Nancy Hurst, “Gender Stereotypes: Perception or Rationalization?,” *Journal of Personality and Social Psychology* 58, no. 2 (1990): 197–208.

Bu yönüyle çalışma dijital görsel kültürde üretilen sembolik temsiller ile küresel ölçekte belgelenmiş yapısal eşitsizlikler arasındaki uyumsuzluğu görünür kılmayı amaçlamaktadır. Literatürde görsel temsillere odaklanan ya da istatistiksel eşitsizlikleri ortaya koyan çok sayıda çalışma bulunmaktadır. Bu araştırma ise dijital ortamda sunulan temsiller ile toplumsal gerçeklikte ortaya çıkan veriler arasındaki farkı birlikte ele alarak bu iki alan arasındaki mesafeyi görünür kılan metodolojik bir yaklaşım önermektedir. Kültürel görünürlüğün artmasının, toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamak için tek başına yeterli olup olmadığı bu çalışmanın temel sorularından biridir.

Bu bakış açısıyla araştırma, görsel temsiller ile somut eşitsizlik verilerini birlikte ele alan bütüncül bir yaklaşım sunmaktadır. Çalışmada, dijital görsel kültürde kadın temsillerinin zaman içindeki değişimi göstergebilimsel olarak incelenmiştir. Aynı zamanda bu temsiller, UN Women tarafından paylaşılan küresel eşitsizlik verileriyle doğrudan ilişkilendirilmiştir. Böylece kültürel söylem ile toplumsal gerçeklik arasındaki uyumsuzluk karşılaştırmalı bir yöntemle görünür kılınmıştır. Bu yönüyle çalışma, literatüre özgün ve çok katmanlı bir katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

Stereotipleştirme ve Kadın Cinsiyet Stereotipinin Gelişimi

Walter Lippmann, *Kamuoyu* adlı eserinde sosyal bilimlerde “stereotipler” kelimesini ortaya koymaktadır.⁹ Bunları, insanların diğerleri hakkında düşünme biçimini basitleştiren “*kafamızdaki resimler*” olarak adlandırmaktadır. Lippmann’a göre, kişiler iletişim kurdukları diğer insanlara karşı bir tutum veya davranış sergilerken kafalarında oluşan basit ve güvenilir yargılara başvurarak hareket etmektedir. Buradan hareketle stereotipleştirme, sosyal yanlış anlaşılmalara, gerilimlerin ve çatışmaların temelini oluşturmaktadır. İnsanların diğer insan gruplarına ilişkin stereotipleştirmeleri gerçekliği orte bilmekte ve ön yargıların sonucunda gerçek çarpıtılmış bir hale gelebilmektedir. Bu durum Lippmann’ın ifadesi ile şu şekilde gerçekleşmektedir: “Çoğunlukla önce görüp sonra tanımlamayız; önce tanımlayıp sonra görürüz”.¹⁰ Lippmann’ın bu tespitiyle örtüşecek şekilde, günümüz araştırmalarında da stereotipler; insanların özellikleri, nitelikleri veya sosyal rollerine dayalı olarak belirli bir grup hakkında üretilen aşırı basitleştirilmiş genellemeler ve varsayımlar olarak ele alınmaktadır.¹¹

Toplum içerisinde oluşan stereotipler genellikle güçlü olan grupların yarattığı algı sonucu ortaya çıkmaktadır. Operario ve Fiske’e göre, stereotiplerin gücünü sosyal bağlamın iki yönü belirlemektedir, bunlar; “güç dinamikleri ve grup hiyerarşisi” ile “statükonun gerekçelendirilmesidir.”¹² Makro düzeydeki bağlamsal değişkenler, zihinsel temsillerin oluşturulmasından tanımlayıcı içeriklerin onaylanmasına ve meşrulaştırılmasına kadar tüm stereotipleştirme düzeylerini etkileyen derin psikolojik etkilere sahip olabilmektedir.

⁹ Walter Lippmann, *Public Opinion* (New York: Harcourt Brace, 1922), 79-94.

¹⁰ Lippmann, *Public Opinion*, 81.

¹¹ Noor and Nowsherwan, “Representation of Gender Stereotypes in Advertisements: A Content Analysis of Facebook and Instagram Advertisements”, 1.

¹² Don Operario and Susan T Fiske, “Stereotypes: Content, Structures, Processes, and Context,” in *Blackwell Handbook of Social Psychology: Intergroup Processes*, ed. Rupert Brown and Samuel Gaertner (John Wiley & Sons, 2003), 22-44.

Genel olarak stereotipler, özellikle de cinsiyet temelli olanlar, bilinmeyen bireylerin davranışlarına ilişkin hızlı tahminler yapmamız gerektiğinde veya geniş insan grupları arasındaki farklılıkları anlamaya çalıştığımızda işlevsel bir rol oynayabilir. Ancak aynı işlevler stereotipleri belirli bireylerin kesin potansiyelini tahmin etmede veya tanımlayıcı özelliklerini değerlendirmede çok daha az yardımcı hale getirebilmektedir.¹³ Çünkü, cinsiyet stereotipleri bireysel özellikleri ve farklılıkları göz ardı edebilmektedir. Buna ek olarak cinsiyet kategorizasyonu ve stereotipleştirme ayrımcılığa yol açabilmektedir.¹⁴

Yetişkin literatüründe, cinsiyet stereotipi genellikle erkeklere ve kadınlara atfedilen özellikler ve rollerin bir kümesi olarak tanımlanmaktadır.¹⁵ Bireyler, içerisinde yaşadıkları sosyo-kültürel çevrenin öğretileri ve kendi gözlemleri neticesinde kadın ve erkeklere dair bir takım cinsiyet şemaları oluşturabilmektedir. Cinsiyet şemaları yaşla birlikte farklılaşmakta ve bu da cinsiyetlerin daha fazla örtüşmesiyle sonuçlanmaktadır.¹⁶ Bireyler, yaşla birlikte gelişen eleştirel düşünme becerileri sayesinde içselleştirdikleri cinsiyet şemalarını sorgulayıp yeniden yapılandırabilir. Heilman vd.'e göre araştırmalar, kadınlar için yasak olduğu düşünülen pek çok basmakalıp erkeksi davranışı tespit etmiştir.¹⁷ Bunlar arasında baskınlık, duyarsızlık, hırs, atılganlık, duygusal öfke ve gurur gösterileri yer almaktadır. Bu kuramsal çerçeve, cinsiyet stereotiplerinin yalnızca bilişsel ve toplumsal düzeyde değil, aynı zamanda kültürel temsiller aracılığıyla da yeniden üretildiğini göstermektedir. Bu nedenle stereotiplerin çağdaş görsel kültürde nasıl temsil edildiğini incelemek, kuramsal tartışmaların somut örneklerle desteklenmesini mümkün kılmaktadır.

Bir Temsil Aracı olarak Doodle'lar

Google Doodle, internet temelli hizmet ve ürünler geliştiren çok uluslu bir teknoloji şirketi olan Google'ın gerçekleştirdiği uygulamalardan biridir.¹⁸ Google'ın ana sayfasındaki logonun geçici olarak değiştirilmesiyle oluşturulan "Google Doodle" etkinlikleri akademik başarıları, teknik yenilikleri, tarihi şahsiyetleri, ünlüleri ve ulusal/uluslararası bayramları anmak amacıyla taşımaktadır.¹⁹ Bu uygulama, modern iletişimde giderek yaygınlaşan çoklu anlatım biçimlerinin

¹³ Naomi Ellemers, "Gender Stereotypes," *Annual Review of Psychology* 69, no. 1 (2018): 275–298.

¹⁴ Matthias I Weißflog and Liane Grigoryan, "Gender Categorization and Stereotypes beyond the Binary," *Sex Roles* 90, no. 1 (2024): 19–41.

¹⁵ John E Williams, Sheila M Bennett, and Deborah L Best, "Awareness and Expression of Sex Stereotypes in Young Children," *Developmental Psychology* 11, no. 5 (1975): 635–642.

¹⁶ Monica Biernat, "Gender Stereotypes and the Relationship between Masculinity and Femininity: A Developmental Analysis," *Journal of Personality and Social Psychology* 61, no. 3 (1991): 351–365, <https://doi.org/10.1037/0022-3514.61.3.351>.

¹⁷ Madeline E Heilman, Sabine Caleo, and Fabrizia Manzi, "Women at Work: Pathways from Gender Stereotypes to Gender Bias and Discrimination," *Annual Review of Organizational Psychology and Organizational Behavior* 11, no. 1 (2024): 165–192.

¹⁸ Emet Gürel ve Eda Arslan, "Kişisel Marka ve Kişisel Markalaşma: Google Doodle Üzerine Bir Analiz," *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, no. 36 (2021): 268–301, <https://doi.org/10.31123/akil.989234>.

¹⁹ www Google, "The Story behind Doodles," 2025, <https://doodles.google/about/>. Accessed 09.09.2025.

başarılı bir örneğini oluşturmaktadır. Bu bağlamda Google Doodle'lar, estetik bir tasarım unsurunun ötesinde, kültürel anlamların üretildiği ve dolaşıma girdiği görsel iletişim alanı olarak değerlendirilebilir. Görsel kültürün yaygın bir parçası haline gelen Google Doodle'lar, toplumsal cinsiyet temsilleri bağlamında akademik incelemelerin önemli bir nesnesi haline gelmiştir.²⁰ Dijital görsel temsillerin kültürel işlevi, popüler iletişim biçimlerinin toplumsal cinsiyet kodlarını nasıl taşıdığına dair sorusunu beraberinde getirmektedir. Dijital görsel iletişim alanında yapılan güncel çalışmalar, popüler kültür ürünlerinin yalnızca eğlenceye yönelik içerikler olmadığını, aynı zamanda toplumsal cinsiyet temsillerinin üretildiği ve dolaşıma girdiği önemli mecralar olduğunu göstermektedir. Álvarez, González ve Ubani,²¹ GIF'ler üzerinden gerçekleştirdikleri nicel içerik analizinde, dijital görsellerin duygusal ifadeleri aktarmada önemli bir işlev üstlendiğini ve bu süreçte kadın ve erkek figürlerinin farklı cinsiyet kalıpları çerçevesinde temsil edildiğini göstermektedir. Çalışma, özellikle kadın figürlerinin daha yoğun duygusal ifadelerle ve sınırlı eylem alanları içinde sunulduğunu; erkek figürlerinin ise güç, kontrol ve etkinlik temalarıyla ilişkilendirildiğini ortaya koymaktadır.

Dijital platformlarda üretilen görsel temsillerin tarafsız olmadığına inceleyen diğer bir çalışma ise Ieracitano, Vigneri ve Comunello'nun²² "Google Images" üzerine yaptıkları araştırmadır. İlgili çalışma, medya içerikleri ile algoritmik sıralama mantığının etkileşimi sonucunda, dijital görsel temsillerin belirli toplumsal grupları tekil ve indirgenmiş anlatılar üzerinden görünür kıldığını ortaya koymaktadır. Araştırmacılar, görsellerin bağlamlarından koparılıp sunulmasının, karmaşık toplumsal olguların basitleştirilmesine ve stereotipleştirici temsillerin güçlenmesine yol açtığını vurgulamaktadır. Google gibi küresel dijital platformlarda üretilen görsel içeriklerin, kültürel anlamların yeniden üretiminde ve toplumsal algıların şekillenmesinde etkin bir rol üstlendiğini göstermektedir.

Benzer biçimde, popüler görsel kültür ürünlerinin izleyici algısı üzerindeki etkisini inceleyen Güler ve Uludağ,²³ YouTube kanallarında kadın ve erkek imajlarına yönelik algıların, dijital medyada sunulan temsiller aracılığıyla şekillendiğini ortaya koymaktadır. Öğretmen adaylarıyla gerçekleştirilen çalışmada kadınların görsel içeriklerde daha çok geleneksel cinsiyet rolleriyle ilişkilendirildiği, bu temsillerin ise toplumsal cinsiyet kalıplarının içselleştirilmesine katkı sunduğu tespit edilmiştir. Dijital görsel kültürde üretilen içeriklerin toplumsal cinsiyet eşitsizliğini yalnızca temsil düzeyinde yansıtmakla kalmadığını, algı ve anlamlandırma

²⁰ Merve Ersan ve Gamze Bal, "Toplumsal Cinsiyet Rollerinin İllüstrasyona Yansıması: Google Doodle Özelinde Göstergebilimsel Bir Analiz," *Sanat ve Tasarım Dergisi* 15, no. 1 (2025): 624–649, <https://doi.org/10.20488/sanattasarim.1718078>.

²¹ Diego Álvarez, Alejandro González, and Cristina Ubani, "The Portrayal of Men and Women in Digital Communication: Content Analysis of Gender Roles and Gender Display in Reaction Gifs," *International Journal of Communication* 15 (2021): 462–492.

²² Francesca Ieracitano, Francesco Vigneri, and Francesca Comunello, "I'm Not Bad, I'm Just ... Drawn That Way': Media and Algorithmic Systems Logics in the Italian Google Images Construction of (Cr) Immigrants' Communities," *Information Communication and Society* 27, no. 2 (2024): 386–405, <https://doi.org/10.1080/1369118X.2023.2205928>

²³ Ebru Güler and Mehtap Uludağ, "Popüler Görsel Kültürde Toplumsal Cinsiyet Rollerinin İncelenmesi: Youtube Kanallarında Kadın ve Erkek İmajları," *Turkish Studies-Social* 15, no. 1 (2020): 343–367.

süreçleri aracılığıyla aktif biçimde yeniden üretebildiğini göstermektedir. Bu bağlamda Google Doodle’lar gibi küresel dijital platformlarda paylaşılan görsel temsiller, toplumsal cinsiyet kodlarının hem yeniden üretildiği hem de potansiyel olarak dönüştürülebildiği alanlar olarak değerlendirilebilir. Bu nedenle Doodle’lar, dijital görsel kültür içinde kadın temsillerinin kurgulanma biçimlerini eleştirel olarak incelemek için elverişli bir analiz zemini sunmaktadır.

Bu noktada, Google Doodle’ların tarihsel olarak nasıl bir temsil dili benimsediğine bakmak önem kazanmaktadır. Bu temsiller Barthes’in²⁴ “mit” kavramında olduğu gibi kadınlık ve doğallık arasında ideolojik bir bağ kurarak toplumsal cinsiyet rollerinin doğallaştırılmasına uygunluk göstermektedir. Bu açıdan Lippmann’ın, “*kafamızdaki resimler*” olarak tanımladığı basmakalıp yargılar,²⁵ bu dönem dijital temsiller aracılığıyla yeniden üretilmiştir. Ancak son dönem Doodle’ları, interaktif formatları ve küresel perspektifiyle, temsildeki en radikal dönüşümü yansıtmaktadır.²⁶

Dolayısıyla Google Doodle’ın görsel-işitsel zenginliği, modern iletişimin çok boyutlu temsil dinamiklerini yansıtmaktadır. *Bu tarz* imajlar küreselleşen dünyada iletişim türü olarak görselleştirilmiş hikâye anlatımının, estetik bir akım olarak görsel ve grafik tasarımın savunulması lehine bir unsurdur.²⁷

Birleşmiş Milletler Kadın Birimi’nin (UN Women) Tarihsel Gelişimi ve Kadınlar Üzerine Çalışmaları

Toplumsal cinsiyet eşitliği alanında Birleşmiş Milletler (BM) bünyesinde yürütülen çalışmalar, zamanla daha bütüncül ve kurumsal bir yapıya duyulan ihtiyacı gündeme getirmektedir. Bu süreç, BM’nin toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik politikalarının zaman içinde kurumsallaşmasını yansıtmaktadır. Bundan dolayı BM Üye Devletleri, toplumsal cinsiyet eşitliği alanında daha etkili bir kurumsal yapı oluşturmak konusunda çalışmalarını hızlandırarak sürdürmektedir. BM’nin toplumsal cinsiyet eşitliği alanındaki çalışmaları, zaman içinde daha güçlü bir kurumsal yapıya duyulan ihtiyacı ortaya koymuştur. Küresel ölçekte yürütülen girişimlerin beklenen etkiyi yaratamaması ve bu alandaki faaliyetleri koordine edecek merkezi bir mekanizmanın eksikliği, yeni bir yapılanma ihtiyacını doğurmuştur. Bu doğrultuda, Temmuz 2010’da BM Genel Kurulu kararıyla BM Kadın Birimi kurulmuştur.²⁸

BM Kadın Birimi, BM sisteminin daha önce ortaya koyduğu, toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadınların güçlendirilmesine odaklanan dört bölümünün önemli çalışmalarını bir araya getirmiştir.²⁹

²⁴ Roland Barthes, “Mythologies” (New York: Noonday Press, 1972), 1-164.

²⁵ Lippmann, Public Opinion, 4.

²⁶ UN Women, “Fifteen Years, Fifteen Facts: Challenges and Solutions for Gender Equality,” 2025, n.d., <https://www.unwomen.org/en/news-stories/press-release/2025/07/fifteen-years-fifteen-facts-challenges-and-solutions-for-gender-equality>. Accessed 08.09.2025.

²⁷ Anna Belova, “Google Doodles as Multimodal Storytelling,” *Cognition, Communication, Discourse*, no. 23 (2021): 13–29.

²⁸ United Nations, “About UN Women,” 2025, n.d., <https://www.unwomen.org/en/about-us/about-un-women>.

²⁹ F. Yıldırım and H. Gül, “Uluslararası Kalkınma Politikaları ve Kadınların Güçlendirilmesi Üzerine Bir Değerlendirme,” *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi* 10, no. 1 (2021): 679–95.

- Kadınların ilerlemesi bölümü (Division for the Advancement of Women – DAW)
- Kadınların ilerlemesi için Uluslararası Araştırma ve Eğitim Enstitüsü (International Research and Training Institute for the Advancement of Women – INSTRAW)
- Toplumsal Cinsiyet Sorunları ve Kadınların İlerlemesi Özel Danışmanlığı Ofisi (Office of the Special Adviser on Gender Issues and Advancement of Women – OSAGI)
- BM kadın kalkınma fonu (United Nations Development Fund for Women – UNIFEM)

Global ölçekte kadınların ve kız çocuklarının güçlendirilmesi ve hakları için çalışan BM Kadın Birimi'nin temel görevleri şunlardır:³⁰

- Kadının Statüsü Komisyonu gibi hükümetler arası kuruluşların politika, küresel standart ve norm oluşturma süreçlerini desteklemek.
- Üye Devletlerin bu standartları uygulamalarına yardımcı olmak, talep eden ülkelere uygun teknik ve finansal destek sağlamaya hazır olmak ve sivil toplumla etkili ortaklıklar kurmak.
- BM sisteminin toplumsal cinsiyet eşitliği konusundaki çalışmalarına liderlik etmek ve koordine etmek ve sistem genelindeki ilerlemenin düzenli olarak izlenmesi de dahil olmak üzere hesap verebilirliği teşvik etmektir.³¹

Bu kurumsal yapı ve görev alanları, toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin yalnızca kültürel temsiller yoluyla değil, aynı zamanda politika ve yönetim mekanizmaları aracılığıyla ele alındığını göstermektedir. Bu durum kültürel temsiller ile yapısal verilerin birlikte değerlendirilmesini gerekli kılmaktadır.

Araştırmanın Amacı ve Yöntemi

Bu çalışmanın amacı, Google tarafından Kadınlar Günü kapsamında çevrimiçi olarak erişime açılan kadınlar günü temalı Doodle'ların göstergebilimsel analizini yaparak kadınlara atfedilen cinsiyet stereotiplerini ortaya koymak ve bu verileri BM Kadın Birimi'nin araştırmalarına dayanan on beş olgu ile karşılaştırarak kadın cinsiyetinin geçmişten günümüze kültürel ve yapısal temsili açılığa kavuşturmadır. Bu bağlamda çalışma, kültürel temsiller ile küresel ölçekte ortaya konan yapısal verileri birlikte ele alarak sembolik görünürlük ile toplumsal gerçeklik arasındaki ilişkiyi karşılaştırmalı biçimde incelemeyi amaçlamaktadır.

Göstergebilim alanında geliştirilen temel kuramsal yaklaşımlar, çalışmada kullanılan göstergebilimsel çözümlemenin kavramsal dayanağını oluşturmaktadır. Bu bağlamda göstergebilimsel yaklaşım, kuramsal bir tartışma alanı olarak değil, Google Doodle'larında yer alan görsel öğelerin, sembollerin ve temsillerin anlam katmanlarını çözümlemek amacıyla analitik bir araç olarak kullanılmıştır.

Araştırmanın ikinci veri setini, BM Kadın Birimi (UN Women) tarafından yayımlanan *Fifteen Years, Fifteen Facts: Challenges and Solutions for Gender Equality* başlıklı raporda yer alan “on beş olgu” oluşturmaktadır. Bu olgular, raporda kurumsal olarak tanımlanmış veri birimleri olup araştırmacı tarafından ayrıca seçilmemiştir. Raporda ele alınan on beş olgunun tümü,

³⁰ United Nations, “About UN Women.”

³¹ United Nations.

toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin küresel ölçekte öne çıkan temel sorun alanlarını bütüncül biçimde yansıtmaması nedeniyle çalışma kapsamına alınmıştır. Söz konusu rapor, kadınların karşılaştıkları eşitsizlikleri “*ekonomik, siyasal, toplumsal ve dijital yönleriyle*” ele alması nedeniyle tercih edilmiştir. Bu bağlamda, raporda sunulan olgular tekrar eden problem alanları ve yapısal eşitsizlik türleri dikkate alınarak tematik başlıklar altında değerlendirilerek Google Doodle’larından türetilen temalarla karşılaştırılabilir bir analitik yapı oluşturacak biçimde analiz edilmiştir.

Araştırmanın Örnekleme ve Analizleri

Araştırmanın evrenini 2005-2025 yılları arasındaki Google tarafından “*Kadınlar Günü*” kutlamaları sebebiyle oluşturulan erişime açık 18 adet Doodle görseli oluşturmaktadır.³² Doodle’lar göstergebilimsel analiz yöntemi ile incelenmiştir. “2006, 2007 ve 2008” yıllarına ait Kadınlar Günü Doodle’larına erişim olmadığından dolayı araştırmaya dahil edilmemiştir. Erişime açık olan Doodle’ların tamamı analize tabi tutularak araştırma bulgularına ve sonuçlarına dahil edilmiştir. Ancak makalede sunulmak üzere, cinsiyet stereotipleştirmesinin tarihsel bağlamda seyrini değiştiren doodle’lara yer verilmiştir. Araştırmanın analizi göstergebilimsel çözümleme şemasından uyarlanarak yapılmıştır.³³ Kodlama süreci, analiz sırasında Doodle görsellerinde öne çıkan görsel öğeler, semboller, renk kullanımları, figür temsilleri ve anlamsal çağrışımlar dikkate alınarak yürütülmüştür. Bu öğelerden elde edilen anlam örüntüleri, önceden belirlenmiş kategoriler yerine veriden türetilen bir yaklaşımla anlamlı birimler halinde gruplanmış ve tematik kodlar oluşturulmuştur. Böylece kodlar, görsellerin sunduğu çok katmanlı anlam yapılarından tümevarımsal olarak üretilmiştir.

Araştırmanın ikinci aşaması olarak ise, UN Women’in *Fifteen Years, Fifteen Facts* başlıklı raporunda yer alan on beş olgudan temalar türetilirken üç temel ölçüt esas alınmıştır. İlk olarak olgular kadınların karşı karşıya kaldığı sorun alanları bakımından değerlendirilmiş; ekonomik, siyasal, toplumsal ve dijital eşitsizliklere ilişkin tekrar eden vurgu noktaları belirlenmiştir. İkinci olarak her bir olguda öne çıkan ve birden fazla veri biriminde yinelenen kavramlar (ücret eşitsizliği, ücretsiz bakım emeği, siyasal temsilde yetersizlik, toplumsal cinsiyete dayalı şiddet, eğitim olanaklarına erişim ve dijital uçurum gibi) kavramsal tekrarlar temelinde gruplandırılmıştır. Üçüncü olarak ise bu kavramsal gruplar daha üst düzeyde soyutlanarak “ekonomik eşitsizlikler”, “siyasal temsil ve karar alma”, “bakım emeği ve toplumsal roller”, “şiddet ve güvenlik” ile “eğitim ve dijital erişim” gibi tematik başlıklar altında toplanmıştır. Bu süreç sonucunda oluşturulan temalar, Tablo 3’te verilmiş ve Google Doodle’larından türetilen temalarla karşılaştırmalı analiz yapısında düzenlenmiştir.

³² Google, “International Women’s Day Doodles,” n.d., https://doodles.google/search/?topic_tags=international_women_s_day. Accessed 09.09.2025.

³³ Neslihan Özmelek Taş, “Sosyal Medya Bağlamında Facebook Üzerinde Bireylerin İzlenim Yönetimi Stratejilerini Ortaya Koymaya Yönelik Bir Araştırma,” *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi* 11, no. 60 (2018): 1025–1039.

Bu aşamada tematik analiz sürecinde kullanılan kodlar, tek araştırmacı tarafından yürütülen kodlama süreci aracılığıyla uygulanmış ve temaların analitik olarak yorumlanmasında bir araç olarak kullanılmıştır.

Kadınlar Günü Doodle'larının Göstergebilimsel Analizleri

Bu bölümde 2005-2025 yılları arasında erişime açık “Uluslararası Kadınlar Günü” temalı Doodle’lar, göstergebilimsel çözümleme şeması temel alınarak incelenmiştir. Her Doodle için “gösteren düzeyi (insan/çevre/reng/nesne/yazı)”, “gösterilen düzeyi” ve “çıkarım düzeyi” belirlenmiş, ardından bulgular yıllar arasında karşılaştırılabilir bir yapıda özetlenmiştir. Böylece tekil Doodle okumaları, sonraki aşamada tematik kümeler ve UN Women verileriyle birlikte karşılaştırmalı analize dönüştürülmüştür.

Bu kapsamda, analiz sürecine dahil edilen ve on farklı yılı temsil eden Doodle görsellerinin genel görünümü aşağıda yer alan Şekil 1, 2 ve 3’te sunulmuştur. Söz konusu görsellere ilişkin detaylı göstergebilimsel çözümlemeler ve elde edilen bulgular ise hemen devamındaki Tablo 1’de karşılaştırmalı olarak bir araya getirilmiştir.

Şekil 1. 2005, 2010, 2015-2016 Yıllarına Ait Kadınlar Günü Doodle'larının Toplu Görünümü

Şekil 2. 2017, 2020-2023 Yıllarına Ait Kadınlar Günü Doodle'larının Toplu Görünümü

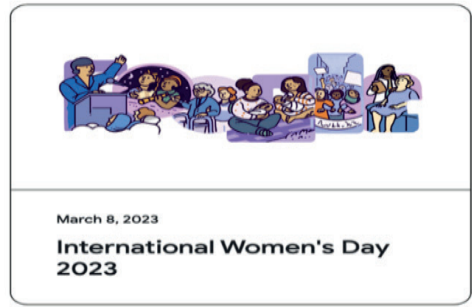
2017

2020

2021

2023

Şekil 3. 2024-2025 Yıllarına Ait Kadınlar Günü Doodle'larının Toplu Görünümü

2024

2025

Şekil 1, 2 ve 3'te sunulan toplu gösterim biçimleri, Kadınlar Günü Doodle'larının yıllar içerisindeki temsili dönüşümünü görsel olarak izlenebilir kılmayı amaçlamaktadır. Bu görseller, kadın temsillerinin genel yönelimlerini göstermekte ve ayrıntılı göstergebilimsel çözümleme ile söz konusu temsillerin hangi göstergeler aracılığıyla üretildiğini sistematik biçimde ortaya koymayı gerektirmektedir. Bu bağlamda her bir Doodle'a ilişkin "gösteren", "gösterilen" ve "çıkartım" düzeylerinde elde edilen bulgular, yıllar arasında karşılaştırma yapılmasına olanak sağlayacak biçimde Tablo 1'de bir araya getirilmiştir.

Tablo 1. Google Doodle'larının Yıllara Göre Karşılaştırmalı Göstergebilimsel Analizi

Yıl	İnsan (Gösteren)	Çevre (Gösteren)	Renk (Gösteren)	Nesne (Gösteren)	Yazı (Gösteren)	Çıkartım ve Gösterilen (Anlam)
2005	Yok (İnsan figürü kullanılmamış).	Yok.	Google logosunun klasik renkleri.	Dişilik simgesi (Venüs sembolü).	Yok.	Geleneksel Temsil: Kadınlar Günü, sadece cinsiyet sembolüyle, sade ve pasif bir hatırlatma nesnesi olarak ele alınmıştır.
2010	Yok.	Yok.	Pembe ve kırmızı tonlar ağırlıklı.	Kırmızı laleler.	Yok.	Zarafet Vurgusu: Kadınların çiçekler gibi narin ve kırılgan olduğu algısı, sevgi ve zarafet temasıyla pekiştirilmiştir.
2015	Mühendis, doktor, sporcu, sanatçı kadınlar, kaşifler ve diğer farklı mesleklerdeki kadınlar.	Mesleklerle uygun arka planlar.	Mesleki kıyafetlerin ve alanların tüm renkleri.	Teleskop, stetoskop, müzik aleti, laboratuvar araçları.	Yok.	Mesleki Çeşitlilik: Kadınların sadece "kadın" olarak değil, farklı kariyer alanlarında yetkin profesyoneller olarak var olduğu vurgulanmıştır.
2016	Farklı kültür ve etnik kökenden kadınlar.	Her kadının yaşadığı ülkeye dair ipuçları.	İllüstrasyona özgü canlı renkler.	Düşünce balonları, kitap, bilgisayar.	Yok.	Küresel Çeşitlilik ve Hayaller: Kadınların küresel ölçekteki çeşitliliği ve eğitim/ meslek hayalleri ("düşünce balonları" ile) ön plana çıkarılmıştır.
2017	Büyükanne ve kız torunu.	Çocuk odası, ev içi sıcak ortam.	Sarı baskınlığında klasik Google renkleri.	Kitap ve matkap.	Yok.	Nesiller Arası Bağ: Kadınlar hem bakım veren (büyükanne) hem de teknik işler yapabilen (matkap kullanan) güçlü figürler olarak sunulmuştur.

2020	Farklı statü, yaş ve kuşaktan kadınlar (Animasyon).	Dağ ve doğa manzaralı arka plan.	Klasik renklerin pastel tonları.	Toplumsal rollere ilişkin semboller.	Yok.	Sosyal Rollerin Evrimi: Kadınların tarihsel süreç içerisinde değişen ve güçlenen sosyal rolleri, çok katmanlı bir yapıyla anlatılmıştır.
2021	Gökyüzüne uzanan farklı ten renklerinde kadın elleri.	Gökyüzü (Sınırsızlık).	Açık mavi, beyaz ve turuncu.	Bileklikler ve kıyafet detayları.	Yok.	Dayanışma ve Özgürlük: Birleşen eller, kadınların kolektif gücünü, sınırları aşan dayanışmasını ve özgürlüğünü simgelemektedir.
2023	Anne, siyasetçi (kürsüde), bilim insanı, aktivist.	Sokak, kürsü (toplantı salonu), hastane odası.	Mor ağırlıklı (Kadın hareketinin rengi).	Kürsü, teleskop, pankart, yürüteç.	Yok.	Liderlik ve Aktivizm: Kadınların kamusal alanda (siyaset, bilim, sokak) söz sahibi, lider ve hak arayan özneler olduğu belirtilmiştir.
2024	Yaşlı ve genç kadınlar (Yorgan içinde).	Yorgan yüzeyi (Ev içi üretim/sanat).	Gökkuşağı renkleri.	Yorgana işlenmiş diploma, futbol topu, palet.	Yok.	Bilgelik Aktarımı: “Yorgan” metaforuyla kadın tarihinin, kazanımlarının (diploma, spor) ve bilgeliğinin nesilden nesile aktarımı simgelenmiştir.
2025	Astronot kadın figürü.	Uzay boşluğu, laboratuvar ortamı.	Sıcak ve pastel tonlar.	Molekül, DNA, beherglas, dinazor iskeleti.	Yok.	STEM ve Bilim: Kadınların bilim, teknoloji ve mühendislik- (Science, Technology, Engineering, Mathematics-STEM) alanlarındaki öncü ve dönüştürücü rolüne saygı duruşunda bulunulmuştur.

Tablo 1’de sunulan göstergebilimsel veriler detaylandırıldığında Google’ın 2005 yılından itibaren yayınladığı Kadınlar Günü Doodle’larının yıllar içinde yapısal ve anlamsal olarak belirgin bir şekilde dönüşüm geçirdiği, kadın algısının zamanla sembolikten politığe doğru nasıl evrildiğini göstermektedir.

Göstergebilimsel Analiz Bulguları

Araştırma bulguları, Tablo 1’deki gösteren-gösterilen ilişkilerindeki değişim dikkate alınarak kapsam ve içerik açısından gelişimsel olarak üç aşamada incelenmiştir:

1. Geleneksel Kadınlık Algısı (2005-2012)

- İlk yıllarda tasarımlar, insan figürünün kullanılmadığı veya geri planda tutulduğu sade bir yaklaşımla kadınlara saygıyı ifade etmekle sınırlı kalmıştır.
- Kadınlık, genellikle Tablo 1’deki 2010 örneğinde görülen kırmızı laleler ve pembe tonlar gibi zarafet ve kırılganlık simgeleri üzerinden temsil edilmiştir. Bu durum, kadını aktif bir özne değil, “kutlanacak narin bir nesne” olarak konumlandırmıştır.
- 2011’de ilk kez kadınların akademik ve mesleki rolleri vurgulanmış, bu durum geleneksel temsil zincirinde önemli bir kırılma noktası olmuştur.

2. Çeşitliliğe ve Güce Vurgu (2013-2017)

- 2013’te kadınların farklı kimlikleri ve çeşitliliği ön plana çıkarılmıştır.
- 2015-2016 yıllarında, görsellerde yer alan teleskop, stetoskop ve laboratuvar araçları gibi nesneler aracılığıyla kadınların meslek hayatındaki rolleri vurgulanarak, onların her alanda var olabileceği mesajı verilmiştir.
- 2017 yılında ise, kadınların güçlü bireyler olarak yetişmelerinde rol oynayan büyükanne figürü ele alınarak nesiller arası bir bağ kurulmuştur. Bu görseldeki “matkap” göstergesi, kadınların bakım emeği ile teknik becerileri aynı anda üstlenebildiğini göstermesi açısından kritiktir.

3. Kadınların Güçlenmesi ve Küresel Perspektif (2018-2025)

- 2018’den itibaren Doodle’lar interaktif formatlara dönüşmüş ve farklı kültürlerden kadınların kendi hikayelerini anlatmalarına fırsat tanınmıştır.
- 2020’de animasyonlu Doodle ile kadınların geçmişten günümüze farklı roller üstlenmeleri katmanlı bir anlatıyla vurgulanmıştır.
- 2021’de ellerin gökyüzüne yükselmesiyle kadınların özgürlüğü ve bireysel sınırları aşan birlikte başarabilecekleri güce dikkat çekilmiştir.
- 2024 yılına gelindiğinde ise, kadınların yıllar içindeki gelişim süreci ve farklı alanlardaki katkıları “yorgan” metaforu ve üzerindeki semboller aracılığıyla vurgulanmıştır.
- 2025 yılında kadınların STEM alanlarına daha fazla dahil olarak topluma sağladıkları katkının artması, astronot ve DNA sarmalı figürleriyle ifade edilmektedir.

Araştırma bulguları, yıllar arasındaki ortak gösteren-gösterilen örüntüleri temel alınarak üç tarihsel aşamada (2005-2012; 2013-2017; 2018-2025) değerlendirilmiştir. Bu aşamaların yanı sıra Doodle'ların tamamında tekrar eden göstergesel örüntüler dört temel tematik bulgu alanında aşağıdaki gibi özetlenmektedir:

- i. Zaman İçinde Değişen Temsiller: Erken dönemde kadınlık daha çok zarafet/kırılganlık ve dekoratif sembollerle kurulurken, ilerleyen yıllarda çok yönlülük ve etkinlik vurgusu belirginleşmektedir.
- ii. Toplumsal Rollerin Evrimi: Başlangıçta kadın temsilleri daha sınırlı ve dolaylı iken, sonraki yıllarda bilim, sanat, spor ve siyaset gibi kamusal alan rolleri görünür hale gelmektedir. Bu, kadının “özel alan”dan “kamusal alan”a geçişinin görsel kanıtıdır.
- iii. Küresel ve Kapsayıcı Bakış Açısı: 2013 sonrası Doodle'lar, kadınların farklı kültürel, toplumsal ve mesleki bağlamlarda varlığını vurgulayan çoğulcu bir temsil dili geliştirmektedir.
- iv. Güçlenme ve Dayanışma: Son dönem tasarımlar, kadınların kolektif dayanışma ve birlikte başarma fikri etrafında kurulan sembollerle (eller, birliktelik imgeleri, kuşaklar arası aktarım) güçlenme söylemini öne çıkarmaktadır.

Bu dört tematik alan, tekil Doodle okumalarından elde edilen çıkarımların (gösteren-gösterilen-çıkarm) kümelenmesiyle oluşturulmuş olup aşağıdaki karşılaştırmalı tablo ve UN Women tematik analizi için kavramsal bir köprü işlevi görmektedir. Sonuç olarak Google Doodle'ları üzerinden yapılan analiz, toplumsal cinsiyet algısının yıllar içinde nasıl değiştiğini gözler önüne sermektedir. Başlangıçta geleneksel kadınlık değerleri öne çıkarılırken zamanla kadınların çeşitliliği, gücü ve farklı alanlardaki varlığı daha fazla temsil edilmiştir. Bu değişim, toplumun kadınlara bakış açısındaki dönüşümün de bir yansıması olarak değerlendirilebilir.

Doodle Verilerinin Göstergebilimsel Analizden Elde Edilen Bulgular ve BM Kadın Birimi'nin Yayınladığı On Beş Olgu Üzerine Tematik Analiz

Burada iki temel odağa ilişkin bulgular bütüncül bir çerçevede ele alınmaktadır. İlk olarak Google Doodle'larının göstergebilimsel çözümlemesi üzerinden kadınların yıllar içindeki toplumsal temsilleri ve bunların nasıl stereotipleştirildiği tartışılmaktadır. İkinci olarak ise BM Kadın Birimi (UN Women) tarafından yayımlanan “*Fifteen Years, Fifteen Facts: Challenges and Solutions for Gender Equality (On Beş Yıl, On Beş Olgu: Toplumsal Cinsiyet Eşitliği İçin Zorluklar ve Çözüm Önerileri)*” raporu³⁴ temelinde, küresel ölçekte toplumsal cinsiyet eşitliğinin yapısal boyutları ve çözüm arayışları tematik bir analizle sunulmaktadır. Böylelikle, kültürel temsil ile kurumsal politik düzeydeki eşitsizlik dinamikleri birlikte değerlendirilerek daha kapsamlı bir analitik çerçeve oluşturulmaktadır.

Google Doodle'larına dair bulgular, erken dönemde kırılganlık ve zarafet üzerinden kurulan geleneksel stereotiplerin giderek yerini mesleki çeşitlilik, dayanışma ve bilimsel katkı gibi güçlendirici temalara bıraktığını göstermektedir. Bu durum, toplumsal cinsiyet algısındaki

³⁴ Women, “Fifteen Years, Fifteen Facts: Challenges and Solutions for Gender Equality.”

dönüşümü yalnızca sembolik düzeyde değil, aynı zamanda kültürel söylemlerin yeniden üretimi bağlamında da görünür kılmaktadır. Bu bağlamda, aşağıda yer alan tablodaki analizler (Tablo 2), bulgulardan türetilen tematik analiz aracılığıyla kadınların stereotipleştirildikleri ve dönüştükleri temaları bütüncül olarak ortaya koymaktadır.

Tablo 2. Bulgulardan Türetilen Tematik Analiz: Stereotipleştirme Temaları ve Kodları Tablosu

Tema	Kodlar (görsel/semiyotik ipuçları)	İlgili Yıllar / Doodle
Geleneksel kadınlık / kırılganlık	Çiçek motifleri, pastel/pembe-kırmızı tonlar, zarafet vurgusu	2005, 2010
Edilgenlik ve hatırlatma nesnesi	Dişilik sembolü, insan figürünün yokluğu, sade tasarım	2005
Mesleki çeşitlilik ve başarı	Bilim insanı, sanatçı, sporcu, mühendis kadın figürleri; mesleki kıyafet ve ekipmanlar	2011, 2015, 2016
Küresel çeşitlilik ve hayaller	Farklı kültürlerden kadınlar, düşünce balonları, kitap/bilgisayar sembolleri	2016
Nesiller arası aktarım ve bakım emeği	Büyükanne-torun ilişkisi, çocuk odası, kitap, matkap; yorgan sembolü	2017, 2024
Toplumsal rollerin çeşitlenmesi	Doktor, sanatçı, siyasetçi, anne gibi farklı sosyal statüler; kürsü, teleskop, pankart	2020, 2023
Birlik ve dayanışma	Kadın ellerinin gökyüzüne uzanması, birleşme, özgürlük sembolleri	2021
STEM ve bilimsel katkı	Astronot figürü, DNA, molekül, dinozor iskeleti, laboratuvar nesneleri	2025
Kutlama estetiği / apolitikleşme	Google renkleri, tipografi, çiçek ve dekoratif sembollerle günü öne çıkarma	2005–2012 (özellikle 2009–2012)

Tablo 2’de belirtilen tema ve kodlar incelendiğinde, 2005-2025 arasındaki Doodle analizlerinden türetilmiş temaları kapsamlı biçimde özetlemektedir. Erken dönem (2005-2012) çalışmaları, kadınların toplumsal bellekte genellikle kırılğanlık, zarafet ve sembolik hatırlatma nesneleri üzerinden konumlandırıldığını göstermektedir. Lippmann’ın “*kaşamızdaki resimler*”³⁵ kavramıyla da örtüşen bu dönem, toplumsal stereotiplerin yeniden üretildiği ve kadınların pasif figürler olarak konumlandırıldığı bir temsil sürecini ortaya koymaktadır.

2015 sonrasında ise Doodle’larda belirgin bir kırılma yaşanmış, kadınların mesleki çeşitliliği, STEM alanlarındaki varlığı, dayanışma pratikleri ve küresel temsil biçimleri görünür hale gelmiştir. Bu değişim, Barthes’in yan anlam analizinde işaret ettiği gibi, mitolojik kadınlık imgelerinden uzaklaşarak daha çoğulcu ve aktif temsillere yönelimin göstergesidir.³⁶

2017 ve 2024 örneklerinde nesiller arası aktarım ve bakım emeği ön plana çıkarılmış, böylece kadınların yalnızca bireysel başarıları değil, aynı zamanda toplumsal dayanıklılığın ve kültürel sürekliliğin taşıyıcıları oldukları vurgulanmıştır. 2020 ve 2023 Doodle’larında ise kadınların farklı sosyal roller içindeki çeşitliliği ve siyasî alanlara katılımı temsil edilerek Eagly ve Karau’nun rol uyumu kuramına karşıt biçimde kadın liderliğinin meşruiyeti güçlendirilmiştir.³⁷

Son aşamada (2025), STEM alanlarında kadınların bilimsel katkıları merkeze alınarak tarihsel olarak erkek egemenliğiyle özdeşleştirilen disiplinlerde kadınların varlığı görünür kılınmıştır. Bu durum, karşı stereotipik bir kırılmayı simgelemekten öte, kültürel araçların (örneğin Google Doodle’ların) toplumsal cinsiyet temsillerinin dönüşümünde işlevsel bir rol üstlendiğini göstermektedir. Genel bir değerlendirme yapıldığında Tablo 2’deki tema ve kodlar, kadınların toplumsal temsillerindeki dönüşümün tarihsel süreklilik ve kırılmalarla nasıl şekillendiğini bütüncül biçimde ortaya koymaktadır.

Tablo 2’de ortaya konulan tematik analiz, kültürel temsil araçları üzerinden kadınların toplumsal imgelerinin tarihsel dönüşümünü göstermektedir. Ancak toplumsal cinsiyet eşitliği yalnızca sembolik görünürlük ve temsil ile sınırlı kalmamakta; yapısal, ekonomik ve hukuki boyutlarıyla da incelenmeyi gerektirmektedir. Bu noktada, BM Kadın Birimi (UN Women) tarafından yayımlanan raporu,³⁸ **küresel ölçekte eşitsizliğin somut boyutlarını ve çözüm önerilerini ortaya koyan güncel bir çerçeve sunmaktadır.**

Aşağıdaki Tablo 3, UN Women raporunda sunulan on beş olgu, içerik tekrarları ve ortak yapısal sorun alanları temel alınarak tematik kümeler halinde aşağıdaki gibi sınıflandırılmıştır.

³⁵ Lippmann, Public Opinion, 4.

³⁶ Barthes, “Mythologies,” 111-117.

³⁷ Eagly and Karau, “Role Congruity Theory of Prejudice toward Female Leaders.”

³⁸ Women, “Fifteen Years, Fifteen Facts: Challenges and Solutions for Gender Equality.”

Tablo 3.On Beş Yıl, On Beş Olgu: Toplumsal Cinsiyet Eşitliği İçin Zorluklar ve Çözüm Önerileri Tema ve Kodları Tablosu

Tema	Kodlar (olgular/ anahtar veriler & çözüm çağrıları)
Tepkiler	Ülkelerin ~1/4'ünde kadın haklarında gerileme; güçlü siyasal irade çağrısı
Çatışmaların sonlandırılması	600+ milyon kadın/kız çatışma bölgeleri yakınında yaşıyor; barışa yatırım
Barış süreçlerinde kadınların katılımı	2020–2023'te barış görüşmelerinin %80'inde kadın yok; katılım yükümlülükleri
Yoksulluğun ortadan kaldırılması	Her 10 kadından 1'i aşırı yoksullukta; sosyal koruma ve nakit transferleri
Gıda güvencesizliği	Kadınlar gıdanın ~1/3'ünü üretirken 47,8 milyon daha fazla kadın gıda güvencesiz; tarımda cinsiyet açığı
Şiddetle mücadele	Her 10 dakikada 1 kadın/kız zarar görüyor; sıfır tolerans, veri ve fonlama
Ekonomiye erişim ve bakım ekonomisi	Kadınlar erkeklerden 2,5 kat fazla karşılıksız bakım yapıyor; yatırım ~300 milyon iş yaratabilir
Ücret eşitsizliği	Küresel ücret açığı $\approx$ %20; eşit işe eşit ücret ve şeffaflık
İklim krizi ve kırılganlık	2050'ye dek 158 milyon kadın/kız aşırı yoksulluğa itilebilir; iklim liderliğinde temsil
Siyasi temsil/liderlik	Yasama organlarının ~%75'i erkek; 103 ülkede hiç kadın devlet başkanı yok
Ayrımcı hukuk düzenekleri	Kadınlar erkeklerin %64'ü kadar hukuksal hakka sahip; engellerin kaldırılması
Dijital cinsiyet açığı	2024'te erkekler kadınlardan 277 milyon daha fazla internet kullanıcısı
Eğitime erişim	119+ milyon kız okul dışında; üst-ortaöğretimde tamamlamama oranı %39
Anne kayıpları ve SRH	Günlük ~800 önlenebilir anne kaybı; çatışmalı 35 ülkede kayıpların %61'i
Cinsiyet eşitliği finansmanı	2021–2022'de ODA'nın yalnızca %4'ü eşitliği ana hedef yaptı; finansmanı artırma

Tablo 3'te yer alan temalar, toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin yalnızca kültürel ve sembolik düzeyde değil, aynı zamanda yapısal ve kurumsal boyutlarda da ne denli köklü sorunlarla karşı karşıya olduğunu göstermektedir. Aşağıdaki hususlar doğrultusunda değerlendirmek mümkündür:

- **Tepkiler ve çatışma koşulları:** Kadın haklarında geriye gidişin yaşandığı ülkeler (%25 civarında) ve 600 milyondan fazla kadının çatışma bölgelerinde yaşaması, siyasal istikrarsızlıkların doğrudan kadınların yaşamlarını tehdit ettiğini ortaya koymaktadır.

Bu bağlamda barış süreçlerinde kadınların yok denecek kadar az (%80 oranında dışlanma) temsil edilmesi, güvenlik ve diplomasi alanlarının halen erkek egemenliğini sürdürdüğünü göstermektedir.

- **Sosyo-ekonomik kırılmalık:** Yoksulluğun (her 10 kadından 1'i), gıda güvencesizliğinin (47,8 milyon kadın daha fazla) ve bakım emeği yükünün kadınlar üzerinde yoğunlaşması, toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin ekonomik yapılarla doğrudan ilişkisini ortaya koymaktadır. Kadınların erkeklere kıyasla 2,5 kat daha fazla ücretsiz bakım emeği üstlenmesi, toplumsal yeniden üretim süreçlerinde görünmez emek sorununun sürdüğünü kanıtlamaktadır.
- **Ücret eşitsizliği ve istihdam:** Küresel ücret açığının %20 oranında seyretmesi, “eşit işe eşit ücret” ilkesinin hala evrensel ölçekte karşılanamadığını ortaya koymaktadır. Bu veriler, cam tavan ve yatay/dikey ayrışma gibi yapısal işgücü engellerinin sürdüğünü teyit etmektedir.
- **İklim krizi ve dijital uçurum:** İklim değişikliğinin kadınları orantısız biçimde etkilediği (2050’ye kadar 158 milyon kadının aşırı yoksulluğa itilmesi) ve dijital uçurumun büyüdüğü (277 milyon daha az kadın internet kullanıcısı) verileri, eşitsizliğin yeni boyutlarını gözler önüne sermektedir. Bu göstergeler, küresel kalkınma gündeminde iklim adaleti ve dijital erişim politikalarının cinsiyet perspektifiyle bütünleştirilmesi gerekliliğini açıkça vurgulamaktadır.
- **Siyasi ve hukuki engeller:** Yasama organlarının %75’inin erkeklerden oluşması ve 103 ülkede hiç kadın devlet başkanının olmaması, siyasal temsildeki eşitsizliği dramatik şekilde ortaya koymaktadır. Buna paralel olarak kadınların yalnızca erkeklerin %64’ü oranında hukuki hakka sahip olması, eşitsizliğin kurumsal düzeyde nasıl yeniden üretildiğini göstermektedir.
- **Eğitim ve sağlık:** 119 milyondan fazla kız çocuğunun okul dışında kalması ve günlük yaklaşık 800 önlenebilir anne kaybı, kadınların temel insan haklarına erişiminde süregelen eşitsizlikleri açığa çıkarmaktadır. Bu göstergeler, eğitim ve sağlık alanlarında toplumsal cinsiyet eşitliği olmadan sürdürülebilir kalkınmanın mümkün olamayacağını kanıtlamaktadır.
- **Finansman yetersizliği:** Cinsiyet eşitliğine yönelik resmi kalkınma yardımlarının yalnızca %4’ünün ana hedef olarak belirlenmiş olması, eşitlik politikalarının kaynak yetersizliği nedeniyle uygulamada sınırlı kaldığını göstermektedir.

Tablo 3 ve yukarıdaki açıklamalar bir bütün olarak değerlendirildiğinde kadınların karşılaştıkları sorunların yalnızca kültürel düzlemle sınırlı kalmadığı; aynı zamanda ekonomik, hukuki ve siyasal boyutları içeren çok katmanlı ve kurumsal bir nitelik taşıdığı görülmektedir. UN Women’ın bu veriler ile yaptığı çağrı, sembolik görünürlüğün ötesine geçilerek hukuki, ekonomik ve siyasal dönüşümün zorunluluğuna işaret etmektedir. Bu bağlamda Tablo 3’teki on beş adet önemli tema; toplumsal cinsiyet eşitliği için atılacak adımların yalnızca kültürel düzeyde değil, makro ölçekli politika reformları ve finansal yatırımlar aracılığıyla desteklenmesi gerektiğini vurgulamaktadır.

Aşağıdaki Tablo 4'te ise, yukarıdaki her iki tematik konuya dair karşılaştırmalı analizi yapılmaktadır.

Tablo 4. Google Doodle Bulguları ve UN Women “On Beş Yıl, On Beş Olgu” Verilerinin Karşılaştırmalı Tematik Analizi Tablosu

Doodle Bulguları	BM Kadın Birimi Bulguları	Karşılaştırmalı Analiz
Geleneksel kadınlık / kırılğanlık (çiçek, zarafet)	Şiddetle mücadele, ayrımcı hukuk düzenekleri	Doodle'larda sembolik kırılğanlık vurgusu, UN Women'da şiddet ve hukuki engellerin yapısal boyutu ile birleştğinde, kültürel stereotiplerin kurumsal eşitsizliklerle paralel işlediği görülmektedir.
Edilgenlik ve hatırlatma nesnesi	Siyasal temsil eksikliği, geri tepme	Kadınların edilgen imgelerle temsili, siyasal süreçlerden dışlanma ve gerileme eğilimleriyle örtüşmektedir.
Mesleki çeşitlilik ve başarı (bilim, sanat, spor)	Ücret eşitsizliği, ekonomiye erişim ve bakım ekonomisi	Doodle'lar kadınların başarılarını görünür kılarken, UN Women kadınların hala ücret, istihdam ve bakım emeği açısından dezavantajlı olduğunu göstermektedir.
Küresel çeşitlilik ve hayaller	Eğitime erişim, dijital cinsiyet açığı	Doodle'larda kadınların hayalleri sembolize edilirken, UN Women verileri kız çocuklarının eğitimden ve dijital imkanlardan mahrum bırakıldığını ortaya koymaktadır.
Nesiller arası aktarım ve bakım emeği	Ekonomiye erişim ve bakım ekonomisi	Kültürel temsilde büyükanne-torun bağı ve bakım emeği, yapısal düzeyde ise kadınların orantısız bakım yüküyle örtüşmektedir.
Toplumsal rollerin çeşitlenmesi (siyaset, bilim, sağlık)	Siyasal temsil/liderlik, hukuki eşitsizlik	Kadınların farklı rollerle görünür kılınmasına karşın, UN Women verilerinde temsilin hala sınırlı olduğunu ortaya koyulmaktadır.
Birlik ve dayanışma	Barış süreçlerinde katılım, çatışmaların sonlandırılması	Dayanışma imgeleri, barış süreçlerinden dışlanmaya karşı bir normatif karşılık olarak değerlendirilebilir.
STEM ve bilimsel katkı	Dijital cinsiyet açığı, iklim krizi	STEM'de görünürlük, UN Women verilerinde kadınların teknoloji ve iklim alanında karşılaştığı engellerle bütünleştirilmelidir.
Kutlama estetiği / apolitikleşme	Cinsiyet eşitliği finansmanı	Doodle'ların kutlama odaklı estetiği, eşitlik için gerekli finansal yatırımların yetersizliğiyle çelişkili bir görünüm sergilemektedir.

Tablo 4'te yer alan karşılaştırmalı analiz incelendiğinde kültürel temsiller ile yapısal verilerin birbirini tamamlayan; fakat farklı düzlemleri işaret eden boyutlarını ortaya koymaktadır. Google Doodle'ları kadınların toplumsal imgelerindeki dönüşümü, zarafet ve edilgenlikten mesleki çeşitlilik ve STEM başarısına doğru bir evrimle görünür kılarken; UN Women verileri bu sembolik ilerlemelerin küresel düzeyde halen yapısal engellerle sınırlı kaldığını göstermektedir. Örneğin Doodle'larda kadınların siyaset, bilim ve sanat alanlarında görünür olması, UN Women verilerinde yasama organlarının %75'inin erkeklerden oluştuğu ve ücret eşitsizliğinin %20 oranında sürdüğü gerçeğiyle çalışmaktadır. Benzer biçimde, bakım emeği Doodle'larda **kültürel aktarım olarak** romantize edilirken UN Women kadınların erkeklerden 2,5 kat daha fazla ücretsiz bakım emeği üstlendiğini istatistiksel verilerle ortaya koymaktadır.

Bu karşılaştırma, toplumsal cinsiyet eşitliği tartışmalarında sembolik temsillerin önemini küçümsemeksizin kalıcı dönüşümün ancak hukuki, ekonomik ve politik alanlarda yapılacak yapısal reformlarla mümkün olacağını göstermektedir. Dolayısıyla kültürel görünürlük ile yapısal eşitlik politikalarının bir arada ele alınması, toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik bütüncül bir strateji geliştirilmesini zorunlu kılmaktadır.

Karşılaştırmalı analizden elde edilen bulguların daha görsel ve bütüncül bir çerçevede yansıtılması önem arz etmektedir. İki analizin ortak kavramlarının bir arada gösterilmesi, kültürel ve yapısal boyutların kesişim alanlarını daha görünür kılmaktadır. Aşağıdaki Şekil 4'te sunulan kelime bulutu, Google Doodle temsilleri ile UN Women verilerinde öne çıkan ortak temaların kategorilere göre renklendirilmiş görsel dağılımını ortaya koymaktadır.

Şekil 4. Google Doodle ve UN Women Analizlerinden Türetilen Ortak Kavramların Kategorik Kelime Bulutu

Kaynak: Yazarın kendisi oluşturmuştur.

Şekil 4’te yer alan kelime bulutu, iki farklı analizin ortak kavramlarını kategorilere göre görselleştirmektedir. Mavi tonlarla gösterilen “Temsil”, “Çeşitlilik”, “Katılım”, “Liderlik”, “Küresel” ve “Haklar” gibi kavramlar kültürel/temsili boyutun öne çıkan göstergeleriyken; kırmızı tonlarda sunulan “Ücret Eşitsizliği”, “Siyasal Temsil”, “Bakım Ekonomisi”, “Finansman” ve “Hukuk” kavramları yapısal/kurumsal düzeydeki sorunlara işaret etmektedir. Turuncu renkli “Eğitim”, “Şiddet”, “Yoksulluk” ve “Gıda Güvencesizliği” gibi kavramlar sosyo-ekonomik ve insani boyutları yansıtırken yeşil renkle vurgulanan “STEM”, “Dijital Uçurum” ve “İklim” ise teknolojik ve çevresel düzlemlerdeki eşitsizlikleri göstermektedir.

Bu görsel, toplumsal cinsiyet eşitliği bağlamında sembolik ve yapısal süreçlerin nasıl keşiştiğini bütüncül biçimde sunmaktadır. Doodle analizleri kadınların kültürel görünürlüğünü artıran temsil kodlarını ortaya çıkarırken, UN Women verileri bu temsillerin ardında yatan yapısal sınırlılıkları gözler önüne sermektedir. Böylece, kelime bulutu hem ortaklıkları hem de farklılaşma noktalarını özetleyerek araştırmanın temel argümanını, yani kültürel görünürlüğün yapısal dönüşüm olmaksızın kalıcı olamayacağını görsel düzeyde pekiştirmektedir.

Tartışma ve Sonuç

Kadın cinsiyet stereotiplerinin yansımaları bireysel deneyimlerin ötesine uzanır, örgütsel kültürü ve toplumsal normları etkilemektedir. Stereotipler önyargılı işe alım uygulamalarına, eşitsiz ücret politikalarına ve mesleki gelişim için sınırlı fırsat alanlarına yol açabilmektedir. Örneğin, kadınlar genellikle niteliklerine ve yeteneklerine rağmen üst düzey liderlik pozisyonlarına ulaşmalarını engelleyen mecazi bir engel olan “cam tavan” ile karşı karşıya kalabilmektedir.³⁹

Çalışmalar, kadınların işgücüne ve yüksek öğrenime giderek daha fazla katılmasıyla birlikte, onlara yönelik yeterlilik ve zekalarına ilişkin algıların değiştiğini göstermektedir.⁴⁰ Ancak bu gelişmelere rağmen, kadınlar geleneksel olarak erkeklerin egemen olduğu alanlarda yeterince temsil edilmemekte ve bu da kökleşmiş kalıpların oluşturduğu devam eden zorlukları ortaya koymaktadır.

Bu çalışmanın amacı, Google Doodle’lardaki kadın temsillerinin zaman içinde nasıl değiştiğini analiz etmek ve buradan hareketle toplumsal cinsiyet algısındaki dönüşümü görünür kılmaktır. Çalışmada, UN Women’ın “Fifteen Years, Fifteen Facts” raporundaki verilerle karşılaştırmalı bir analiz yapılmaktadır. Bu analiz aracılığıyla kadına dair cinsiyet stereotiplerinin toplumsal yansımalarını ortaya çıkaran kuramsal bir zemin oluşturulması hedeflenmektedir. 2005-2025 yılları arasında yayınlanan Kadınlar Günü Doodle’ları incelendiğinde kadınların başlangıçta daha geleneksel kalıplar içinde ele alındığı ancak zamanla farklı alanlardaki varlıklarının ve güçlenmelerinin vurgulandığı görülmektedir.

³⁹ David A Cotter et al., “The Glass Ceiling Effect,” *Social Forces* 80, no. 2 (2001): 655–671.

⁴⁰ Peter Glick and Susan T Fiske, “An Ambivalent Alliance: Hostile and Benevolent Sexism as Complementary Justifications for Gender Inequality,” *American Psychologist* 56, no. 2 (2001): 109–118, <https://doi.org/10.1037/0003-066X.56.2.109>.

Başlangıç döneminde (2005-2012), kadınlar çiçekler ve zarafet simgeleriyle temsil edilmiş, onların kırılğan ve narin varlıklar olduğu algısı pekiştirilmiştir. Bu durum, Walter Lippmann'ın ortaya koyduğu stereotipleştirme kavramıyla örtüşmektedir.⁴¹ Lippmann'a göre, insanlar dünyayı basitleştirilmiş imgeler yoluyla algırlarlar ve bu imgeler çoğunlukla gerçekliği yansıtmak yerine toplumsal normları pekiştirme eğilimindedir. İlk yıllardaki temsiller, kadınları daha çok edilgen, nazik ve zarif figürler olarak göstermiştir. Ancak 2011 yılında kadınların akademik ve mesleki rolleriyle tasvir edilmesi önemli bir dönüm noktası olmuştur.

2013-2017 yılları arasındaki dönemde, kadınların farklı kimlikleri ve mesleklerdeki rolleri daha belirgin hale gelmiştir. 2015-2016 yıllarında kadınların her alanda var olabilecekleri vurgulanırken 2017'de büyükanne figürü üzerinden nesiller arası bağa dikkat çekilmiştir. Operario ve Fiske'in belirttiği gibi; toplumsal bağlamın değişmesi, toplumsal hiyerarşileri yeniden tanımlayarak bireylerin algılarını dönüştürebilir.⁴² Bu dönemde, kadınların yalnızca belirli toplumsal rollerle sınırlandırılmaması gerektiği mesajı verilmiştir. 2018'den itibaren Doodle'ların daha interaktif hale gelmesi, kadınların kendi hikayelerini anlatmalarına imkân tanımıştır.

2020 yılında, kadınların farklı nesiller boyunca değişen sosyal rollerini vurgulayan animasyonlu bir Doodle sunulmuştur. Heilman vd., "kadınların sosyal hayatta erkeklere atfedilen özelliklere sahip olmalarının hala olumsuz algılanabileceğini" belirtmektedir.^{43 44} Ancak, 2020 Doodle'ında bilim insanı, doktor, sanatçı ve sporcu kadınların yer alması, kadınların farklı mesleki kimliklerle tanınmasını sağlamıştır. Bu süreç, Belova'nın küreselleşen dünyada görsel hikâye anlatımının artan önemine yaptığı vurgu ile örtüşmektedir.⁴⁵ 2020 ve sonrasında kadınların farklı mesleklerde ve toplumsal roller içinde var olabilecekleri anlatılmış, 2021'de ise kadınların birlikteliği ve özgürlüğü simgelenmiştir. Bu yıla ait olan doodle'da kadınların ellerinin gökyüzüne uzanması, dayanışma ve özgürlüğe vurgu yapmaktadır. Bu, BM Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'nin cinsiyet eşitliği ve kadın güçlenmesi konusundaki küresel vizyonu ile paralellik göstermektedir.⁴⁶

2024 yılına gelindiğinde kadınların geçmişten günümüze gelişim süreci sembollerle aktarılmış, bu da onların giderek daha fazla alanda temsil edildiğini göstermiştir. 2024 yılı doodle'ında, kadınların toplumsal rolleri bir "yorgan" içinde sembollerle betimlenmiş, böylece geçmişten günümüze kadınların evrimleşen sosyal statüsüne vurgu yapılmıştır. Ellemers,

⁴¹ Lippmann, *Public Opinion*.

⁴² Operario and Fiske, "Stereotypes: Content, Structures, Processes, and Context."

⁴³ Heilman, Caleo, and Manzi, "Women at Work: Pathways from Gender Stereotypes to Gender Bias and Discrimination."

⁴⁴ M. E. Heilman, "Sex Bias in Work Settings: The Lack of Fit Model," *Research in Organizational Behavior*1, no. 5 (1983): 269–298.

⁴⁵ Belova, "Google Doodles as Multimodal Storytelling."

⁴⁶ United Nations, "United Nations Sustainable Development Goals."

cinsiyet stereotiplerinin bireylerin potansiyelini sınırlayabileceğini ancak toplumsal temsil araçlarının (örneğin Google Doodle’ları gibi) bu algıları dönüştürebileceğini öne sürmektedir.⁴⁷

İncelenen son kadınlar günü doodle’ı 2025 yılına aittir. Bu doodle ile artık kadınların STEM (science, technology, engineering, mathematics) alanlarında daha fazla yer aldığı gösterilmekte ve onlara bir saygı ifadesi olarak bilime dair çeşitli figürlerle kadınlar günü kutlanmaktadır.

Bu dönüşüm, toplumsal cinsiyet eşitliği açısından önemli bir değişime işaret etmektedir. Başlangıçta kadınlar yalnızca belirli rollerle tanımlanırken zamanla onların her alanda güçlü bireyler olduğu anlatısı ön plana çıkmıştır. Ancak bu dönüşüme rağmen; Heilman vd., kadınların hala baskın, hırslı veya iddialı tavırlarının olumsuz algılanabileceğini ve toplumsal stereotiplerin kadınların kariyer yolunda engeller oluşturabileceğini belirtmektedir.⁴⁸

Sonuç olarak Google Doodle’lar toplumsal cinsiyet temsillerinin zaman içinde nasıl değiştiğini gösteren güçlü bir araçtır. Başlangıçta geleneksel kadınlık değerlerini yansıtan bu görseller, zamanla kadınların çeşitliliğini ve gücünü öne çıkaran bir anlatıya dönüşmüştür.

Bu araştırmada benimsenen tematik analiz yöntemi, kültürel temsilleri yalnızca betimsel düzeyde ele almamış aynı zamanda, bu temsillerin inşa süreçlerini ve zaman içerisindeki sistematik dönüşümünü de görünür kılmıştır.

Bununla birlikte, UN Women’ın *Fifteen Years, Fifteen Facts* raporuna dayanan veriler, kültürel temsillerde kaydedilen bu ilerlemenin; ücret eşitsizliği, karşılıksız bakım emeği, siyasal temsildeki eksiklikler ve dijital uçurum gibi çok boyutlu küresel engellerle sınırlandığını teyit etmektedir. Bu noktada, Ünüvar Ünlüoğlu’da benzer bir tehlikeye işaret ederek dijital dönüşümün ve Metaverse gibi yeni sanal evrenlerin kadınlara görsel temsilde (avatarlar yoluyla) özgürlük sunmasına rağmen tarihsel ve kültürel eşitsizlik kodlarının bu alanlara da taşındığını ve yapısal sorunların biçim değiştirerek ‘tarihi tekrerrür ettirme’ riski taşıdığını vurgulamaktadır.⁴⁹

Bu çerçevede çalışma bulguları (Tablo 2) ile UN Women verilerinin (Tablo 3) karşılaştırmalı değerlendirmesi (Tablo 4), sembolik görünürlük ile yapısal eşitsizlikler arasındaki çelişkili yapıyı somutlaştırmaktadır. Elde edilen sonuçlar, mevcut durumu saptamanın ötesine geçerek literatüre yeni bir tartışma zemini sunmaktadır. Gelecek çalışmalar, farklı dijital platformlarda (örneğin sosyal medya kampanyaları, çevrim içi reklamlar veya kurumsal dijital anlatılar), farklı özel günlerde (örneğin Anneler Günü, Bilimde Kadınlar Günü) ya da yerel bağlamlarda üretilen Doodle’lar üzerinden benzer tematik ve karşılaştırmalı analizler gerçekleştirebilir.

⁴⁷ Ellemers, “Gender Stereotypes.”

⁴⁸ Heilman, Caleo, and Manzi, “Women at Work: Pathways from Gender Stereotypes to Gender Bias and Discrimination.”

⁴⁹ Dilara Ünüvar Ünlüoğlu, “Is History Repeating Itself? #Womaninmetaverse,” *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, no. 45 (2023): 324–52.

KAYNAKÇA

- Álvarez, Diego, Alejandro González, and Cristina Ubani. "The Portrayal of Men and Women in Digital Communication: Content Analysis of Gender Roles and Gender Display in Reaction Gifs." *International Journal of Communication* 15 (2021): 462–492. https://repositorio.consejodecomunicacion.gob.ec/bitstream/CONSEJO_REP/9433/1/The%20portrayal%20of%20%20men.pdf
- Barthes, Roland. "Mythologies". New York: Noonday Press, 1972.
- Belova, Anna. "Google Doodles as Multimodal Storytelling." *Cognition, Communication, Discourse*, no. 23 (2021): 13–29. <https://doi.org/10.26565/2218-2926-2021-23-01>
- Biernat, Monica. "Gender Stereotypes and the Relationship between Masculinity and Femininity: A Developmental Analysis." *Journal of Personality and Social Psychology* 61, no. 3 (1991): 351–65. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.61.3.351>.
- Cotter, David A, Joan M Hermesen, Seth Ovadia, and Reeve Vanneman. "The Glass Ceiling Effect." *Social Forces* 80, no. 2 (2001): 655–671.
- Cullum-Swan, Betsy, and Peter Manning. "Narrative, Content, and Semiotic Analysis." In *Handbook of Qualitative Research*, 463–477, 1994.
- Duveen, Gerard, and Barbara Lloyd. "A Semiotic Analysis of the Development of Social Representations of Gender." In *Social Representations and the Development of Knowledge*, edited by Gerard Duveen and Barbara Lloyd, 27. Cambridge University Press, 1990. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511659874.003>
- Eagly, Alice H., and Steven J. Karau. "Role Congruity Theory of Prejudice toward Female Leaders." *Psychological Review* 109, no. 3 (2002): 573–598. <https://doi.org/10.1037/0033-295X.109.3.573>.
- Elacqua, Thomas C, Terry A Beehr, Christopher P Hansen, and Janet Webster. "Managers' Beliefs about the Glass Ceiling: Interpersonal and Organizational Factors." *Psychology of Women Quarterly* 33, no. 3 (2009): 285–294. <https://doi.org/10.1177/036168430903300304>
- Ellemers, Naomi. "Gender Stereotypes." *Annual Review of Psychology* 69, no. 1 (2018): 275–298.
- Ersan, Merve, and Gamze Bal. "Toplumsal Cinsiyet Rollerinin İllüstrasyonu Yansıması: Google Doodle Özelinde Göstergibilimsel Bir Analiz." *Sanat ve Tasarım Dergisi* 15, no. 1 (2025): 624–649. <https://doi.org/10.20488/sanattasarim.1718078>.
- Forum, Dünya Ekonomik. *Global Gender Gap Report 2023*. Switzerland: World Economic Forum All, 2023. https://www3.weforum.org/docs/WEF_GGGR_2023.pdf.
- Glick, Peter, and Susan T Fiske. "An Ambivalent Alliance: Hostile and Benevolent Sexism as Complementary Justifications for Gender Inequality." *American Psychologist* 56, no. 2 (2001): 109–118. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.56.2.109>.
- Google. "International Women's Day Doodles," n.d. [https://doodles.google/search/?topic_tags=international women s day](https://doodles.google/search/?topic_tags=international%20women's%20day).
- Google, Www. "The Story behind Doodles," 2025. <https://doodles.google/about/>.
- Güler, Ebru, and Mehtap Uludağ. "Popüler Görsel Kültürde Toplumsal Cinsiyet Rollerinin İncelenmesi: Youtube Kanallarında Kadın ve Erkek İmajları." *Turkish Studies-Social* 15, no. 1 (2020): 343–367. <http://dx.doi.org/10.29228/TurkishStudies.37844>

- Gürel, Emet, and Eda Arslan. "Kişisel Marka Ve Kişisel Markalaşma: Google Doodle Üzerine Bir Analiz." *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, no. 36 (2021): 268–301. <https://doi.org/10.31123/akil.989234>
- Heilman, M. E. "Sex Bias in Work Settings: The Lack of Fit Model." *Research in Organizational Behavior* 1, no. 5 (1983): 269–298. <https://psycnet.apa.org/record/1984-10927-001>
- Heilman, Madeline E, Sabine Caleo, and Fabrizia Manzi. "Women at Work: Pathways from Gender Stereotypes to Gender Bias and Discrimination." *Annual Review of Organizational Psychology and Organizational Behavior* 11, no. 1 (2024): 165–192. <https://doi.org/10.1146/annurev-orgpsych-110721-034105>
- Hoffman, Curt, and Nancy Hurst. "Gender Stereotypes: Perception or Rationalization?" *Journal of Personality and Social Psychology* 58, no. 2 (1990): 197–208. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/0022-3514.58.2.197>
- Ieracitano, Francesca, Francesco Vigneri, and Francesca Comunello. "‘I’m Not Bad, I’m Just ... Drawn That Way’: Media and Algorithmic Systems Logics in the Italian Google Images Construction of (Cr)Immigrants’ Communities." *Information Communication and Society* 27, no. 2 (2024): 386–405. <https://doi.org/10.1080/1369118X.2023.2205928>
- Kellner, Douglas, and Jeff Share. *The Critical Media Literacy Guide: Engaging Media and Transforming Education*. Brill Sense. Netherlands: Brill, 2019
- Lippmann, Walter. *Public Opinion*. New York: Harcourt Brace, 1922.
- Noor, Ambreen, and Rida Nowsherwan. "Representation of Gender Stereotypes in Advertisements: A Content Analysis of Facebook and Instagram Advertisements." *Global Multimedia Review* VI, no. I (2023): 1–23. [https://doi.org/10.31703/gmmr.2023\(VI-I\).01](https://doi.org/10.31703/gmmr.2023(VI-I).01)
- Operario, Don, and Susan T Fiske. "Stereotypes: Content, Structures, Processes, and Context." In *Blackwell Handbook of Social Psychology: Intergroup Processes*, edited by Rupert Brown and Samuel Gaertner, 22–44. John Wiley & Sons, 2003. <https://doi.org/10.1002/9780470693421.ch2>
- Özmelek Taş, Neslihan. "Sosyal Medya Bağlamında Facebook Üzerinde Bireylerin İzlenim Yönetimi Stratejilerini Ortaya Koymaya Yönelik Bir Araştırma." *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi* 11, no. 60 (2018): 1025–1039. <http://dx.doi.org/10.17719/jisr.2019.3784>
- Peirce, Charles Sanders. "The Collected Papers of Charles Sanders Peirce," 130. Harvard University Press, 1931.
- Saussure, Ferdinand de. "Course in General Linguistics," 65. Columbia University Press, 2011.
- United Nations. "About UN Women." 2025, n.d. <https://www.unwomen.org/en/about-us/about-un-women>.
- . "United Nations Sustainable Development Goals," 2025. <https://unstats.un.org/sdgs/report/2025/>.
- Ünüvar Ünluoğlu, Dilara. "Is History Repeating Itself? #Womaninmetaverse." *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, no. 45 (2023): 324–352. <https://doi.org/10.14520/adyusbd.1355736>
- Weißflog, Matthias I, and Liane Grigoryan. "Gender Categorization and Stereotypes beyond the Binary." *Sex Roles* 90, no. 1 (2024): 19–41. <https://doi.org/10.1007/s11199-023-01437-y>

- Williams, John E, Sheila M Bennett, and Deborah L Best. "Awareness and Expression of Sex Stereotypes in Young Children." *Developmental Psychology* 11, no. 5 (1975): 635–642. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/0012-1649.11.5.635>
- Women, UN. "Fifteen Years, Fifteen Facts: Challenges and Solutions for Gender Equality." 2025, n.d. <https://www.unwomen.org/en/news-stories/press-release/2025/07/fifteen-years-fifteen-facts-challenges-and-solutions-for-gender-equality>.
- Yardibi, Fatma, and Gülten Adalı. "Dijital Aktivizm ve Toplumsal Cinsiyet Odağındaki Araştırmaların Bibliyometrik Analizi: Mevcut Eğilimler ve Gelecek Yönelimler." *Akdeniz Kadın Çalışmaları ve Toplumsal Cinsiyet Dergisi* 8, no. 1 (2025): 124–147. <https://doi.org/10.33708/ktc.1603132>.
- Yıldırım, F., and H. Gül. "Uluslararası Kalkınma Politikaları ve Kadınların Güçlendirilmesi Üzerine Bir Değerlendirme." *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi* 10, no. 1 (2021): 679–695. <https://doi.org/10.33206/mjss.760005>